

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33348
Nom	Vinculacions afectives i educació afectiva i sexual
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1319 - Grau de Psicologia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1319 - Grau de Psicologia	47 - Vinculaciones afectivas y educación afectiva y sexual	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
CANTERO LOPEZ, MARIA JOSE	305 - Psicologia Evolutiva i de l'Educació

RESUM

Vinculacions afectives i educació afectiva i sexual és un mòdul optatiu teòric-pràctic que s'incardina dins de la Psicologia del Cicle Vital i aprofundeix en una de les seves àrees, la del desenvolupament afectiu, prenent com a marc teòric de referència fonamental la teoria de l'aferrament.

La matèria està dividida en dues parts, la primera dedicada al vincle d'aferrament i la segona en la qual s'estudien altres vincles afectius. En la primera part s'analitzen els postulats de la teoria de l'aferrament, el sistema d'aferrament i altres sistemes comportamentals amb ell relacionats, la formació del primer vincle i la seva evolució al llarg de la infància, la seguretat o inseguretat derivades del tracte dispensat per les figures d'aferrament, tant en la infància com en etapes posteriors, i les conseqüències negatives derivades de la separació i de la privació afectiva. A la segona part es revisen els vincles d'amor romàntic, d'amistat, i parento-filial.

Les pràctiques d'aquesta matèria estan encaminades a consolidar la teoria impartida, a través de l'avaluació, el diagnòstic, i la iniciació a la recerca en aquest camp.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana haver superat les assignatures de Psicologia del Cicle Vital I i II

COMPETÈNCIES

1319 - Grau de Psicologia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguem transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Ser capaç d'elaborar informes orals i escrits.
- Conèixer els postulats i les limitacions dels enfocaments teòrics que més han aportat al coneixement de les vinculacions afectives.
- Conèixer processos emocionals, conductuals i cognitius implicats en les relacions d'inclinació i en altres relacions afectives.
- Conèixer les etapes principals del desenvolupament dels diferents vincles afectius al llarg del cicle vital.
- Conèixer els fonaments biològics de la conducta afectiva i sexual.

- Conèixer les repercussions del context en les vinculacions afectives.
- Conèixer les necessitats afectives fonamentals i les formes d'actuació adaptades i inadaptades dins de les relacions afectives.
- Conèixer els mètodes d'avaluació i diagnòstic de la qualitat de les relacions afectives.
- Conèixer procediments d'orientació, assessorament i intervenció per a les relacions afectives i sexuals disfuncionals.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

1. Saber descriure els processos de vinculació en els éssers humans i conèixer els investigadors i temàtiques més rellevants.
2. Saber enumerar els postulats de la teoria de l'aferrament.
3. Saber definir i diferenciar entre els distints tipus de vincles afectius.
4. Saber descriure i explicar els sistemes comportamentals implicats en les relacions afectives i les seves interrelacions.
5. Saber explicar els factors determinants del procés de formació, manteniment i pèrdua dels vincles afectius al llarg del cicle vital.
6. Saber diferenciar entre els distints estils afectius al llarg del cicle vital i ha de saber aplicar algunes eines necessàries per a la seva avaluació i diagnòstic.
7. Saber analitzar les repercussions que els estils afectius poden tenir sobre el desenvolupament cognitiu i social.
8. Saber reconèixer els factors de risc de la disfuncionalitat afectiva i sexual.
9. Conèixer les diferents orientacions sexuals i les problemàtiques que hi estan associades.
10. Saber analitzar les causes i conseqüències de la violència domèstica i ha de conèixer les estratègies per ajudar els maltractadors i les seves víctimes.
11. Conèixer instruments d'avaluació de la qualitat dels diferents tipus de vincles i programes educatius i d'intervenció per optimitzar el seu funcionament.
12. Saber relacionar els coneixements adquirits en aquesta disciplina amb els d'altres disciplines afins.
13. Ser capaç de reflexionar sobre les seves pròpies relacions afectives i ha d'aprendre estratègies per millorar-les.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. EL VINCLE DE AFERRAMENT AL LLARG DE LA VIDA

Tema 1. El vincle d'aferrament i altres vincles.

Tema 2. El sistema d'aferrament i altres sistemes relacionats.

Tema 3. La formació del primer vincle d'aferrament i la seva evolució durant la infància.

Tema 4. Qualitat del vincle d'aferrament en la infància. Educació parental per al foment de la seguretat per evitar el maltractament infantil.

Tema 5. La privació i la separació afectiva en la infància.

Tema 6. La qualitat de l'aferrament després de la infància i la infantesa.

2. ALTRES VINCULACIONS AFECTIVES

Tema 7. El vincle d'amor romàntic. Educació per a la prevenció de la conflictivitat i la violència de gènere. Educació afectiva i sexual

Tema 8. Les relacions amb els iguals i el vincle d'amistat

Tema 9. L'amor parentofilial. La vinculació dels pares cap als fills

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	1,00	0
Elaboració de treballs en grup	7,00	0
Elaboració de treballs individuals	7,00	0
Estudi i treball autònom	15,00	0
Lectures de material complementari	3,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00	0
Preparació de classes de teoria	6,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	6,00	0
Resolució de casos pràctics	2,50	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

Metodologia activa i participativa en que es combinen els següents procediments d'ensenyament-aprenentatge:

- Classes magistrals i presentacions orals de la teoria de la matèria en grup complet.
- Lectures d'ampliació
- Realització de pràctiques d'avaluació i diagnòstic i elaboració de l'informe diagnòstic corresponent
- Presentació d'informes de les pràctiques realitzades a l'aula
- Activitats aplicades de recerca d'informació complementària, reflexió sobre temes o textos, observació, identificació de conceptes, establiment d'interrelacions entre fets i conseqüències, anàlisi de casos, debats, disseny de procediments, instruments i intervencions, individuals i en petit grup
- Sessions de tutorització
- Autoavaluacions sobre els continguts explicats, perquè l'estudiant pugui comprovar per si mateix, en finalitzar cada tema, en quina mesura ha assimilat els coneixements.

AVALUACIÓ

SISTEMES D'AVVALUACIÓ

ES1. Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant un examen final que inclourà qüestions objectives i de desenvolupament. Recuperable en segona convocatòria.

ES2. Presentació escrita d'un informe de treball individual o en parelles. Recuperable en segona convocatòria amb una prova escrita

ES3. Participació activa en les activitats d'aula plantejades al llarg del curs. No recuperable en segona convocatòria

PONDERACIÓ

- Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant examen final (60% de la nota final).
- Presentació escrita de l'informe individual o en parelles (20% de la nota final).
- Participació activa en les activitats d'aula plantejades (20% de la nota final).

REQUISITS MÍNIMS

En primera convocatòria.

Per a superar l'assignatura serà necessari:

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat examen i
- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat d'informe

Els dos apartats amb requisits mínims són recuperables en segona convocatòria.

Els alumnes que no hagen realitzat cap activitat d'aula podran tenir una qualificació màxima final de 8 punts en primera convocatòria, una vegada descomptat el 20% corresponent a aquest apartat.

En segona convocatòria.

Per a superar l'assignatura serà necessari:

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat examen i

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat d'informe amb una prova escrita

En segona convocatòria es podran mantindre les qualificacions obtingudes en els apartats que superen els requisits mínims i la nota de l'apartat no recuperable (activitats d'aula). Els alumnes que no hagen realitzat cap activitat d'aula podran tenir una qualificació màxima final de 8 punts en segona convocatòria, una vegada descomptat el 20% corresponent a aquest apartat

ADVERTIMENT

La còpia o el plagi manifest de qualsevol tasca que forme part de l'avaluació comporta la impossibilitat de superar l'assignatura, i pot suposar el sotmetiment immediat als procediments disciplinaris oportuns.

Cal tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'estudiant universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre), és deure de l'estudiant abstenir-se d'utilitzar, o de cooperar en la utilització, de procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat. No obstant, en cas de plagi en la primera convocatòria, l'estudiant té dret a presentar-se a la segona

En horari de tutoria, el professor o professora pot requerir entrevistes individuals o en grup amb la finalitat de verificar el grau de participació i d'assoliment en els objectius fixats per a qualsevol tasca desenvolupada. El fet de no acceptar aquesta verificació comporta no superar la tasca o activitat en qüestió.

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

L'avaluació de l'assignatura i la impugnació de la qualificació obtinguda estan sotmeses a allò que disposa el Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València per a títols de Grau i Màster (ACGUV 108/2017 de 30 de maig de 2017).

https://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_Reglament_avaluacio_qualificacio.pdf

D'acord amb aquesta, es concreta en expressió numèrica de 0 a 10 amb un decimal, usant la següent escala de qualificació:

- De 0 a 4.9: suspens.
- De 5 a 6.9: aprovat.
- De 7 a 8.9: notable.
- De 9 a 10: excel·lent o excel·lent matrícula d'honor

La menció d'excel·lent amb matrícula d'honor serà atorgada de manera directa a les qualificacions més altes, sempre a criteri del professorat. Es pot atorgar únicament una matrícula d'honor per cada vint alumnes dins de cada grup.

Només se sumaran els diferents apartats considerats en l'avaluació quan se superen els requisits mínims establits en aquells apartats que en contenen.

En l'acta de l'assignatura s'incorporarà la qualificació obtinguda en primera convocatòria d'acord amb les següents regles:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació amb major ponderació (examen), la qualificació és NO PRESENTAT, amb independència de la resta.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb la ponderació més alta (examen) i no arriba als requisits mínims, es farà constar SUSPENS i la nota numèrica en base 10 de la qualificació d'aquest apartat.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb la ponderació més alta, i supera els requisits mínims establits, però no s'assoleixen aquests requisits en l'altre apartat que n'exigeix (informe), es farà constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat pel qual no se supera l'assignatura. Si no hi haguera qualificació en l'apartat d'informe es farà constar SUSPENS i, com a qualificació, la mitjana de puntuacions, de les quals la part no presentada és 0,0 (màxim possible 4,9).
- Si se superen els dos apartats d'avaluació que tenen requisits mínims, però la suma de les tres parts (examen, informe i activitats d'aula) és inferior a 5, es farà constar SUSPENS i com a qualificació numèrica el resultat obtingut de la suma de les tres parts. El/la estudiant decidirà de quina part o parts s'examinarà en segona convocatòria.

En segona convocatòria, es procedirà d'acord amb les següents regles:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació amb major ponderació (examen), la qualificació és NO PRESENTAT, amb independència de la resta
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb la ponderació més alta (examen), i no s'arriba als requisits mínims, es farà constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'aquest apartat.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb la ponderació més alta (examen), i supera els requisits mínims establits, però no s'assoleixen aquests requisits en l'altre apartat (prova escrita de l'informe diagnòstic), es farà constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat pel qual no se supera l'assignatura.
- Si se superen els dos apartats d'avaluació que tenen requisits mínims, però la suma de les tres parts (examen, informe i activitats d'aula) és inferior a 5, es farà constar SUSPENS i com a qualificació numèrica el resultat obtingut de la suma de les tres parts.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Bowlby, J. (1989) Una base segura. Barcelona: Paidós. Available in English: Bowlby, J. (1988). A secure base. Clinical applications of attachment theory. London: Routledge
- Cassidy, J. and Shaver, P.R. (2016) Handbook of attachment. Theory, research and clinical applications. N. York: Guilford Press. Third Edition.
- Feeney, J. y Noller, P. (2001) Apego adulto. Bilbao: Desclee de Brouwer. Available in English: Feeney, J. and Noller, P. (1996). Adult attachment. Bilbao: Desclee de Brouwer
- Gómez-Zapiain, J. G. (2009). Apego y sexualidad: entre el vínculo afectivo y el deseo sexual. Madrid: Alianza.
- Harvey, J.H., Wenzel, A. and Sprecher, S. (Eds.) (2008). The handbook of sexuality in close relationships. New Jersey: Taylor & Francis e-Library
- Lafuente, M.J. y Cantero, M.J. (2010). Vinculaciones afectivas. Apego, amistad y amor. Madrid: Pirámide

Complementàries

- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C., Waters, E. y Wall, S. (1978). Patterns of attachment: a psychological study of strange situation. Hillsdale. N.J: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bowlby, J. (1983) El vínculo afectivo. Barcelona: Paidós. Available in English: Bowlby, J. (1969). Attachment and loss (Vol. 1). London: Hogarth Press
- Bowlby, J. (1983) La pérdida afectiva. Barcelona: Paidós. Available in English: Bowlby, J. (1973). Attachment and loss (Vol. 2). Separation, anger and anxiety. London: Hogarth Press.
- Bowlby, J. (1983) La separación afectiva. Barcelona: Paidós. Available in English: Bowlby, J. (1980). Attachment and loss (Vol. 3). Loss, sadness and depression. London: Hogarth Press.
- Gómez-Zapiain, J. G. (2018). Apego y terapia sexual. Aportaciones desde la teoría del apego. Madrid: Alianza.
- Gonzalo, J. L. (2015). Vincúlate: relaciones reparadoras del vínculo en los niños adoptados y acogidos. Bilbao: Desclee de Brouwer.
- Marrone, M. (2009). La teoría del apego. Un enfoque actual. Madrid: Psimática.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

No es modifiquen els continguts de la Guia Docent

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

La guia docent estableix 45 hores de classes teòric-pràctiques a l'aula. No obstant això, per a adaptar l'assignatura al model de docència híbrida, el temps indicat per a les classes teòric-pràctiques es divideix de la següent manera: 22,5 hores de classes no presencials síncrones, 11,25 hores de classes presencials a l'aula i 11,25h de treball autònom guiat. Per a complir amb aquesta planificació temporal, les classes es desenvoluparan de manera presencial/no presencial en setmanes alternes. La primera setmana la docència es desenvoluparà amb la totalitat d'estudiants del grup de forma no presencial síncrona (setmana 1) i, en la setmana següent (setmana 2) de manera presencial amb el 50% dels estudiants el primer dia i amb l'altre 50% el segon dia de classe i, així, s'alternaran les setmanes de classes no presencials/presencials successivament. Tant les classes no presencials síncrones com les presencials es desenvoluparan en l'horari estipulat per a la matèria.

El professorat realitzarà una planificació quinzenal respecte al treball teòric/pràctic (en aula presencial i online) i el treball autònom de l'alumne/a.

En situació de confinament per emergència sanitària: Si la situació sanitària requerira reduir o eliminar la docència presencial, les hores destinades a les classes teòric-pràctiques en aula es substituiran per classes teòric-pràctiques no presencials síncrones o asíncrones.

3. METODOLOGIA DOCENT

La metodologia docent seguirà un model de docència híbrida, és a dir, es combinarà docència presencial en aula tradicional i docència online síncrona (en connexió simultània mitjançant Blackboard Collaborate o una altra plataforma anàloga), així com treball autònom guiat de l'alumne.

Els alumnes de cada grup (entre 50 i 60), es dividiran en dos subgrups (25/30 alumnes cadascun). Aquesta divisió ve donada administrativament; cada alumne sabrà a quin subgrup pertany i no pot haver-hi canvis. Dins de la setmana d'assistència a classe presencial en aula, un subgrup assistirà a l'aula el primer dia, mentre l'altre subgrup treballarà de manera autònoma amb els materials facilitats pel/la docent a través d'Aula Virtual o realitzant les activitats suggerides. El segon dia de la setmana presencial,

assistirà a l'aula el subgrup que va treballar autònomament el dia anterior, mentre que els que van tindre classe presencial treballaran de manera autònoma. El professorat podrà facilitar a través de l'aula virtual materials, presentacions (amb o sense locució) o vídeos en els quals s'expliquen continguts i es modelen les competències requerides.

Les classes no presencials síncrones sols es podran impartir dins de l'horari habitual de l'assignatura. Les classes teòric-pràctiques, en qualsevol dels seus tipus, s'orientaran cap a una docència activa que potencie la participació, atenent especialment als continguts i competències de major complexitat, a la resolució de dubtes, a la discussió de continguts, a l'anàlisi de casos i a la realització de pràctiques d'avaluació i diagnòstic. Amb aquest objectiu, s'inclouran activitats de treball individual a través d'Aula Virtual, com lectura de materials, anàlisis i avaluació de casos o altres activitats pràctiques, de reflexió i/o d'ampliació. La correcció i discussió d'aquestes activitats es podrà realitzar de manera presencial a l'aula, de forma no presencial síncrona (videoconferències o xats) o de forma no presencial asíncrona (per exemple, establint una discussió en un fòrum d'Aula Virtual).

La presentació de l'informe requerit en l'assignatura es manté com està previst en la guia docent.

En situació de confinament per emergència sanitària: Si la situació sanitària requirira reduir o eliminar la docència presencial, les classes teòric-pràctiques en aula es substituiran per classes teòric-pràctiques no presencials síncrones (videoconferències o xats) o asíncrones (power points locutats, vídeos o fòrums).

4. AVALUACIÓ

Tal com apareix en la Guia Docent, per a l'avaluació de l'estudiant, es tindran en compte tres aspectes: **examen, presentació escrita d'un informe i activitats d'aula**. Com a conseqüència del pas a un model de docència híbrida, s'incrementa el pes en la nota final de l'avaluació contínua, de manera que canvia el percentatge per als criteris d'avaluació considerats inicialment en Guia Docent: l'examen tindrà un pes del **40% en la qualificació final**, l'informe, **del 30%** i les **activitats d'aula, del 30%**. L'examen de primera i segona convocatòria es realitzarà de manera presencial, llevat que la situació sanitària ho impedisca, i constarà de qüestions objectives i d'assaig (preguntes obertes).

A més, tots els apartats passaran a ser **recuperables** en segona convocatòria. Per tant, en **primera convocatòria**, per a aprovar l'assignatura serà necessari:

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat examen,
- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat d'informe, i
- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat d'activitats d'aula.

Es podran mantindre les qualificacions obtingudes en els apartats que superen els requisits mínims per a la segona convocatòria. **En segona convocatòria**, per a superar l'assignatura serà necessari:

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat examen,

- aconseguir un domini mínim del 50% en l'apartat d'informe amb una prova escrita.
- aconseguir un domini mínim del 50% en les activitats d'aula amb una prova escrita.

La prova escrita relativa a l'informe constarà de diverses preguntes en relació a l'anàlisi d'un cas centrat en una relació de parella. La prova escrita relativa a les activitats d'aula constarà de diverses preguntes obertes de reflexió i anàlisi de casos sobre el total de activitats i tasques realitzades durant el curs.

En situació de confinament per emergència sanitària: Si la situació sanitària fora incompatible amb un examen presencial, aquest passaria a realitzar-se de forma no presencial i constaria únicament de qüestions obertes de reflexió, elaboració i anàlisi de casos. L'examen es plantejarà mitjançant l'opció tasca de l'Aula Virtual amb temps límit establert per a la seua realització. L'examen no presencial es realitzarà en el dia i l'horari previst en el calendari d'exàmens. Davant la situació de confinament, cal considerar la possible desconexió digital de part de l'alumnat, per la qual cosa el professorat aplicarà mesures de flexibilitat en el format i termini de presentació tant de les activitats d'aula com de l'informe. En cas que la situació de confinament es prolongara fins a la segona convocatòria, les proves escrites de l'informe i de les activitats d'aula també es realitzarien mitjançant l'opció tasques de l'Aula Virtual.

Si per alguna raó l'estudiant no disposa dels mitjans tècnics virtuals i/o l'equipament necessari per a desenvolupar les proves d'avaluació en la modalitat no presencial, informará al professorat sobre la seua situació amb una antelació de, almenys, 15 dies. Si les dificultats sobrevenen en el moment de la realització de la prova, l'estudiant haurà d'escriure un correu al seu professor/a un correu usant el compte @alumni.uv.es, identificant-se, i descrivint les dificultats (adjuntar document/s que les avalen, per exemple, captura de pantalla, foto). En aquests casos, es podria realitzar una prova oral a través dels mitjans establits per la UV o valorar la possibilitat de programar la realització de la prova oral de manera presencial si les directrius de les autoritats sanitàries i els plans de contingència conseqüents de la UV així ho permeten.

5. BIBLIOGRAFIA

Es manté la bibliografia tal com apareix en Guia Docent.